REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
Prețul insertiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina -a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 23 — Brașov, Luni-Marți 29 Ianuarie (11 Februarie) — 1908.

Mocsary și guvernul.

In legătură cu articolul d-lui Mocsary asupra broșurei lui Argus, am apreciat cele relevate de d-sa cu privire la d-l Alexandru Mocsonyi și la politica de naționalitate maghiară din 1868. Astăzi voim să ne ocupăm cu întrebarea: ce crede d-l Mocsary despre actualul guvern și despre intențiunile lui în cestiunea gravă a naționalităților?

In articolul amintit, după-ce afirmă că Mocsonyi are toată dreptatea când zice, că acțiunea de împăciuire trebue să pornească dela guvern, d-l Mocsary se încearcă să scuze întru câtva guvernul, că n'a făcut încă aceasta. El zice adecă din cuvânt în cuvânt:

„Poate guvernul ar și fi înclinat să ia inițiativa (pentru împăciuire), dar cestiunea naționalităților are acea fatalitate, că tocmai factorii cei mai însemnați și competenți *nu cutează să se atingă de ea*, fiindcă fie-care guvern maghiar o are pe răboș, că față cu Viena nu poate să desfășure rezistența trebuincioasă, și aceasta scădere vrea s'o șteargă prin aceea, că se gereaze de mare maghiar înaintea șoviniștilor“.

Apoi, în ordinea de idei a observărilor asupra întrebărei cine să înceapă acțiunea de împăciuire, Mocsary continuă așa: „Cineva trebue să înceapă (acțiunea de împăcare). A privi cu mânile încrucișate la mersul trebilor, nu se poate Nu opera păcei, nu pe ele însele vor compromite naționalitățile, dacă vor documenta că sunt cele mai cuminte“.

Ori și cine are pricepere despre ce e vorba, va trebui să urmărească cu mare interes ceea ce zice mai sus d-l Mocsary. Dacă va cugeta puțin mai adânc, va vedea și cu durere se va convinge, că fatalitatea, „fatum-ul“ acela, de care vorbește dânsul, se estinde în adevăr nu numai asupra cestiunei naționalităților și nu numai asupra guvernului — în care figurează azi și fiul fostului dictator, tata independiștilor Lud. Kossuth, — ci se estinde chiar și asupra atitudinei și a nobilei acțiuni de mulți ani inițiată a d-lui Mocsary însuși.

Este o adevărată fatalitate că după stăruințe de trei decenii pentru ca să se șteargă odată blăstămul ce apasă asupra relațiilor dintre Maghiari și naționalități, Ludovic Mocsary nu poate să ia în apărare guvernul ce a eșit din sânul propriului său partid, decât zicând, că *poate* are bune intențiuni și ar fi gata să facă ceva pentru naționalități, dar stă încremenit și nu-și poate mișca nici mânile nici picioarele înaintea *șovinismului* celui fără de început și fără de sfârșit.

Ori cât de mult am aprecia zelul bărbatului, care a scris rândurile de mai sus, trebue să ne cuprindă groază pentru viitorul Ungariei și a neamurilor ce-o alcătuesc, când îl vedem chiar și pe el mărturisind și constatând, că guvernul cel mai „național“, cel mai cu „vază“ și cel mai bogat în lustrații strălucite din sânul patrioților maghiari — care, după părerea covârșitoare ce domnește la Maghiari, a guvernat dela 1867 încoace, nu cutează a se atinge de cestiunea de naționalitate, fiindcă se teme că spiritele, ce le-a deșteptat politica de maghiarizare dela marele Szecheny încoace, l'ar sfârtica și l'ar nimici... și din cauza aceasta guvernul național și în preponderanță kossuthist nici că s'ar putea gândi a începe acțiunea, dela care atârnă nu mai mult nici mai puțin decât viitorul țărei!

De când au venit la cârmă partizanii săi, Ludovic Mocsary, în loc să se simtă mai încurajat, mai la largul lui, a ajuns într'o situațiune și mai strâmtorată, ca apărător al ideii unei sincere împăciuiri cu naționalitățile. Prevăzând aceasta, Mocsary a scos o carte, în care a admoniat ultima oară pe partizanii săi, pretinși luptători pentru independența țărei, să aleagă una din două: Ori să continue politica nefastă de asuprire, ce-au purtat'o tiszaiștii sub scutul baionetelor împărătești și în schimbul serviciilor aduse cu voie făr' de voie Vienei, pentru ca aceasta să le îngădue mâna liberă față cu naționrlitățile, ori să se împace cu naționalitățile câștigând astfel puterea de rezistență, de care țara va avea lipsă ca să-și poată elupta independența.

Cabinetul Wekerle-Kossuth la răspântie a ales drumul cel dintâiu, călcat și bătucit și mai ușor de percurs, căci e presărat cu toate bunătățile „mânei libere“ despre cari „șoviniștii“ cred sus și tare, că îi vor duce la limanul fericit al „statului național maghiar.“

In dujmănia față cu naționalitățile grosul kossuthiștilor și-au rămas consecvenți. Inconsecvența lor privește numai Viena, cu care caută acum și ei la rândul lor să se aibă bine și să-și reguleze daraverile comune așa, ca s'o poată duce cu ea, dacă nu mai bine, cel puțin așa de bine cum au dus'o tiszaiștii.

Aceasta o constată însuși Mocsary, când, văzând că nu mai are încătrău, apelează la abnegarea de sine a bietelor naționalități. zicându-le: „Incepeți voi acțiunea de împăciuire dacă nu vrea ori nu poate s'o înceapă guvernul. Fiți voi cei mai cu minte căci printr'asta nu vă veți compromite. Cineva trebue să înceapă!“

Credem și noi că înaintea lui Mocsary, a lui Björnson și a lumei culte, care înțelege și se pătrunde de glasul libertății, Românii și celelalte popoare de-o soarte cu ei nu se vor compromite. Dar înaintea șoviniștilor?

„Marele ministeriu național maghiar“ din zilele noastre, dacă mai are și poate avea un pic de înclinare serioasă de-a se împăca cu naționalitățile, va fi în stare oare să le scutească pe acestea de compromitere înaintea „șoviniștilor“ când, cum constată Mocsary, el însuși tremură înaintea lor?

O pedeapsă draconică a croit Sâmbătă în 8 Febr. n. tribunalul din Budapesta d-lui George *Stoica*, redactor la ziarul »Lupta«. D-l Stoica a fost pus sub acusă pentru o scrisoare deschisă adresată prin ziarul »Lupta« grănițerilor din Caraș-Severin, pe care autorul a scris'o sub influința indignărei juste ce, ca fiu de grănițer, la cuprins văzând cum guvernul maghiar, prin deput. Burdia a destinat banii grănițerilor români, adunați cu multă trudă, — pentru înființarea unui gimnaziu maghiar. D-nul Stoica a fost apărat de d-l advocat Dr. Ioan *Erdelyi*. Acuzatul s'a apărat în limba sa maternă. Curtea cu jurați l'a declarat pe d-l Stoica vinovat, iar tribunalul după o scurtă deliberare l'a condamnat **la 1 an și 6 luni temniță de stat și 1500 cor** amendă, care se va lua din cauția »Luptei«. Acuzatul și apărătorul au anunțat apel.

La propunerea procurorului tribunalul a decis *punerea în arest preventiv a d-lui Stoica.*

Publicul prezent la pertractare, compus în mare parte de ziariști și social-democrați, a primit, scrie »Lupta«, draconica sentință cu exclamații de indignare.

Comisia de verificare a Camerei deputaților a ținut Vineri seara o ședință în chestia protestului ridicat împotriva mandatului dep. Dr. V. Lucaciu. Președintele Haviar a adus la cunoștința membrilor comisiei, că 10 alegători din cei 11, cari au iscălit protestul, și-au revocat iscălitura, iar celui al 11-lea nu i s'a putut înmâna citația.

S'a hotărât, ca acest alegător să fie citat din nou pe ziua de 28 Februarie, când comisia își va rosti verdictul.

Cum va fi votul universal în Ungaria. După cum anunță »Keleti Ertesitö«, ministrul de interne a pregătit deja proiectul votului universal. Andrassy îl va schița în punctele-i generale, la conferința ce se va ținea săptămâna viitoare în chestia revizuirei regulamentului Camerei. După acest proiect, *votul va fi cu adevărat (?) universal. Despre sistemul pluralității nu e nici vorbă.* Oricare cetățean, care a împlinit vârsta de 24 de ani și știe citi și scrie, va primi dreptul de vot Interesele maghiarimei vor fi apărate printr'o *nouă împărțire a țărei în cercuri electorale.* Intru totul, reforma electorală ar fi așezată pe bazele cele mai moderne.

Nu ne prea vine să dăm crezământ acestui comunicat, căci chiar în N-rul său de eri »Budapesti Hirlap« pledează pentru întroducerea votului plural. »B. H.« prezintă chiar un plan: cui s'ar putea acorda câte două voturi, »fără a servi însă interesele unei clase și fără a majoriza pe cei cu un vot«. După planul lui »B H.« ar avea să capete drept la două voturi fiecare cetățean maghiar, trecut de 34 ani, însurat și *care știe scrie, ceti și vorbi ungureste, etc.*

Cum cugetă pressa maghiară despre asasinatul din Lisabona. De curând Lengyel Zoltan a scris în foaia sa »Nap« un articol asupra regicidiului din Portugalia. Articolul l'a întitulat: »Un rege, un țigan« și scrise între altele: »Bunul Rege, *Regele național*, n'are lipsă de o gardă care să-l păzească, n'are lipsă de armată... Oare se va pricepe aceasta pretutindeni? *Se va pricepe la noi, cari de veacuri suferim afurisenia unei domniri străine?*« Am citat aceste cuvinte drept ilustrație acelor ce le-am afirmat cu privire la atitudinea foilor maghiare în fața regicidiului din Portugalia.

Proiectul antipolon a fost străformat în comisiunea camerei seniorilor prusiani, primind paragraful de expropriare o nouă stilizare, prin care dreptul de expropriare se limitează în mod esențial.

Nouă atacuri contra României în delegațiunea ungară.

In ședința de Sâmbătă a delegațiunei ungare s'a continuat desbaterea budgetului ministerului de externe. Din acest prilej s'au ridicat din nou doi delegați maghiari, aducând pe tapet România. Delegatul Szemere a vorbit despre tendințele socialismului internațional din România, iar Okolicsanyi despre fantoma iridentei române.

Iată unele amănunte: Primul orator a fost delegatul *Szemere*, care a aprobat mai întâiu politica față de Italia. A vorbit apoi de reformele din Macedonia, zicând că ar trebui să ne preocupe mai ales bunele relațiuni cu Turcia și Bulgaria. Aceștia — zise Szemere — sunt stăpânii Balcanilor și prietinii noștri naturali.

Cu România oratorul ar dori de asemenea relații mai bune. El a avut ocazia să fie în legătură cu oamenii politici români și a căpătat convingerea, că ei au învățat mult în anul trecut din revolta socialistă a țăranilor români, organizată în mod internațional.

Astăzi nu mai vin în primul rând chestiunile de naționalitate. »Conștiința limbei materne« a fost pretutindeni liberată de toate cătușele. Numai cancelarul Bülow mai luptă contra spiritelor. De mai mare actualitate decât toate sunt însă tendințele socialismului internațional din România și noi avem interese comune în lupta contra socialismului internațional.

Deputatul *Okolicsanyi* a relevat între altele și *mișcările iredentiste*, cu privire la care contele Goluchowsky accentuase odinioară, că el reușise să isoleze complectamente iredenta cel puțin față de cercurile oficiale ale Italiei.

Ungaria, zice oratorul, are și ea pe iredentiștii ei: *Românii din Ungaria, cari înclină spre România.* S'a relevat și în sânul comisiunei, că agitatorii români din Ungaria *sunt sprijiniți în agitația lor dușmănoasă statului Ungar și de către cercurile oficiale din România;* că în scolile din România se întrebuințează cărți de învățământ și hărți geografice, cari sunt în contrazicere cu situațiunea de drept a statului. Oratorul citează în această privință câte-va date concrete.

Cere ministrului de externe, să se împotrivească cu cea mai mare hotărâre și cu cea mai mare energie unor asemenea tendințe, cari se îndreaptă contra integrității teritoriale a Ungariei și prin aceasta contra întregei monarhii (vii aprobări).

Domnii, cari se bucură totdeauna când Ungaria are vre-o neplăcere, ar trebui să ia aminte că ori ce slăbire a Ungariei ar însemna în același timp o slăbire a întregei monarchii și a solidarității tronului. In speranță, că ministrul de externe, care pe tărâmul economic a inaugurat o direcție modernă, va lua și în această privință o inițiativă într'o direcție, care corăspunde și intereselor unguresti, oratorul declară că acceptă budgetul (Vii aplause)

Sunt grozavi șoviniștii noștri!

Din Senatul român.

Interpelațiunea d-lui Maiorescu.

In ședința dela 24 Ianuarie v. a senatului, dl *Titu Maiorescu* a adresat o interpelare d-lui ministru al instrucțiunei publice Spiru Haret, *asupra activității în afară de școală a învățătorilor sătești*, care a provocat o discuțiune interesantă:

Interpelarea și-a început-o dl *Maiorescu* constatând că la Senat guvernul a adoptat cu prilejul legei învoelilor agricole, o notă mult mai blajină punând surdină notei înflăcărate dela Cameră.

Intrând în materia interpelărei, dl Maiorescu spune, că chiar dacă faptul nu

ar fi adevărat, ar fi trist că s'a putut lăţi vorba că învăţătorii au avut un rol de a-tâţători în răscoale, căci chiar numai vorba aceasta discreditează misiunea viitoare a învăţătorului.

Interpelatorul afirmă, că din momentul ce dl Haret plecând dela guvern, s'a pus tovarăş de luptă cu învăţătorii, a făcut un pas nenorocit. Şi pentru a dovedi aceasta, citeşte prefaţa la broşura »Chestia ţărănească« a domnului Haret, în care d-sa spune, că din atavism conservatorii au groază de luminarea şi ridicarea ţărănimii şi predică astfel ura de clasă şi ura adversarilor săi politici. Această nu poate fi operă de om de şcoală. Scoala deschide un câmp destul de larg, dar dl Haret a crezut că trebue să se ocupe de problemele generale ale statului şi în tovărăşie cu învăţătorii să ducă campanie în ce priveşte uzura, arendarea de moşii, tocmelile agricole, etc. etc. Dintr'o trupă de subordonaţi ai d-sale, dl Haret, a doua zi după eşirea sa din guvern, a făcut o trupă de »campanii« — şi în loc de a se o upa cu ei de programe şcolare, de abecedare, de ridicarea sentimentelor patriotice, a pornit cu ei »lupta« pentru schimbarea tocmelilor agricole, pentru formarea de asociaţii ţărăneşti, de bănci populare, făcând astfel din învăţător un element iritant în mijlocul satelor şi amestecându-l în chestiuni ţărăneşti, de cari trebuie să rămână departe pentru prestigiul misiunei şi pentru liniştea şi curăţenia preocupărilor sale de factor cultural.

Iubire de »bănci«, iubire de »tocmeli« iubire de »preţuri« trebue să aibă învăţătorul, sau iubire de copii? se întreabă d-l Maiorescu — şi aici cu artă interpelatorul zugrăveşte o minunată icoană a învăţătorului ideal, care stând la postul său treizeci de ani în şir, crează generaţiuni în satul său, cari trecute astfel prin mânile sale şi înălţate de el, vor şti să ţie seamă şi de vorba lui în împrejurări grele. Dar când l'ai scos din misiunea sa şcolară şi l'ai pus la asociaţii de arendare, de vindere de producte, la stabilire de preţuri ale muncei şi la bănci, unde mânuiesc 35 de milioane — l'ai stricat — zice d-l Maiorescu.

Pentru a caracteriza şi mai bine aceasta, interpelatorul citeşte trista constatare din raportul d-lui Haret către rege, cumcă unii învăţătorii merg până a căuta să câştige nu numai dela abecedarele, dar şi de la creioanele şi hârtia şcolarului. Şi noi să-l introducem la bănci?

»Să ridice inima copiilor învăţătorii şi pe urmă se vor ocupa ţăranii de interesele lor materiale şi de campaniile culturale« — încheie d-l Maiorescu.

Răspunsul d-lui ministru al instrucţiunei publice Haret, replica d-lui Maiorescu şi observările d-lui ministru-preşedinte Sturdza le vom schiţa în numărul viitor.

Ecou la propunerea

Preotului militar Vlassa, făcută în Nr. 9 al „Gazetei Transilvaniei“.

Cojocna, la 29 Ianuarie n. 1908.

Prea onorată Redacţiune! Daţi-mi voie, că şi eu, care de 26 ani port oficiul greu protopopesc, şi am avut, şi am destule lupte şi neplăceri cu poporul nostru, că să-l pot aduce la lumină şi la bună stare intelectuală şi morală, — să mă alătur şi eu, şi împreună cu mine poate şi alţii la propunerea preotului militar din No. 9 al »Gazetei Transilvaniei«, cu respect la salariele învăţătorilor, după noua lege, şi ca da puţină lumină despre starea poporului nostru şi-a şcoalelor noastre.

Era pe la anul 1893. Articolul de lege XXVI, despre urcarea salariilor dela 400 la 600 coroane, era sancţionat, şi trebuea executat! Mânie şi indignare cuprinsese pe popor, de unde să mai poată el lua plata învăţătorului său? Dar' cu chiu, cu vai, cu uniri de două oficii, cu şcoli ambulante, şi în mare parte şi atunci cu ajutoare dela stat aplacidate dela 200—450 coroane, s'au organizat salariile prin cele mai multe comune, şi Docenţii aleşi de Senate şi aprobaţi de V. Conssitoriu, toţi au fost aprobaţi şi de Onor. Ministeriu, şi nici unul rejeptat. Li-se cerea numai, ca limba maghiară să-o propună mai cu diligenţă. S'a făcut ce s'a putut, şi eată după 14 ani tot acolo suntem, am învăţat'o, dar' nu ne-am maghiarisat, — ba, până prin 1900 se aplacida ajutorul dela stat fără considerare la edificiile şcolare ori la persoane.

Din acest an au început apoi a ne provoca, să facem şcoli corespunzătoare, căci, din contra ne retrag ajutoarele de stat.

Veniţi acum să ne scoborâm în popor, să intrăm în căsuţa lui, şi vom vedea în mare parte o grămadă de copii goli pe vatră, cari nu pot eşi nici afară în timp de iarnă, neavând cu ce se încălţa şi îmbrăca, să ne uităm pe lângă casa lui şi în podul casei, şi acolo ce vedem? Un pic de mălaiu, vre-o două paie de aşternut, puţinel fân, vre-o văcuţă — două, ori un purcelaş, din cari trebue să vânză pentru porţia neplătită de 2 ani. Şi de 'l întrebi, că are ceva de dulce la casă? Îţi răspunde: că nu ţine minte de când nu a ucis porc; că la el şi Crăciunul vine sec, ca şi alte zile, — vaca de lapte e budiul cu borş (chiseliţa).

Din ce biată are, la câţi trebue se dea: la preot, docente, păstori, servitori, porţia, apoi şi-ar mai face şi îmbrăcăminte şi încălţăminte şi lui şi la copii, căci doar are feciori şi fete mari de eşit în lume.

Şi în starea asta aflăm din poporul nostru 3/4 parte; lumea din afară strigă pe noi preoţii, să ne punem în frunte, să căutăm isvoare de venite, şi să asigurăm salariile docentale după legea nouă şi fără a cere ajutor de stat. Ne propun teorii nerealisabile, că aşa şi aşa trebue făcut! Ne îndreaptă să înfiinţăm magazinuri! Oh şi acestea sunt cele mai afurisite averi nestatornice, căci bucatele se dau pe camete mărişoare la oameni săraci, (căci celor bogaţi nu le trebue) şi când ajungi să'ţi-le plătească, te trezeşti — că'ţi adjudecă numai capitalul, ba îţi pare bine şi de acesta!

Sute de exemple va-şi putea aduce, că cu aceasta avere nu putem fi asiguraţi! Dar' apoi încasarea cea neregulată?

Dacă alergi la bogaţi, să dee, ei mai cu mâna largă— ce-ţi răspund? Lui 'i trebue şcoală, el are copii, eu nu! plătească şi el ca mine, şi în fine la orice lucru bisericesc-şcolar aşa-i răspunsul, că şi lui îi trebue biserică, popă şi şcoala ca şi mie, — şi am gătat-o!

A sosit artic. de lege XXVII. ex 1907, ca să urcăm iarăşi şi noi confesiunile salariele docentale la minimul de 1000 cor. + 6 quinquenale! ba ne-au dat şi timp de respiriu până în 1910, ca să ne arătăm şi noi hărnicia noastră.

Şi de unde? căci în aceşti trei ani, de ne-am putea edifica şcoli corăspunzătoare, ori pe cari le avem să le adaptăm conform legei, căci ori vom cere ori nu ajutor de stat, primo loco ni se cere să avem şcoli corăspunzătoare!, ba legea nouă apriat leagă ajutorul de stat de un edificiu şcolar corăspunzător.

1. Să facem şcoli corăspunzătoare?

2. Să nu cerem ajutor dela stat, să-l facem noi?

3. Să învăţăm limba statului ori avem ori nu ajutor de stat?

Iată 3 întrebări de ispitire, la cari stau în loc şi mă cuget, de unde să încep?

Ştim cu toţii, că sărmanul popor abia-şi poate suporta năcazurile proprii de pe o zi pe alta, şi acuma să-i mai punem o sarcină nouă după cap cu salarele docentale, — când tot el are de-a îngriji şi de aici înainte de susţinerea şcoalei sale cu requizite, curăţit, lemne, mobiliatură, quartir-grădină, fundaţie, etc. şi oare nu ne aducem aminte, că deşi am putea face acuma ceva, după 2—3 ani venind niscai ani nefructiferi şi alte năcazuri peste popor, nu vom putea plăti mai departe, — şi atunci — ce vom face? unde ne vom întoarce? . . . .

. . . .

....Să ne uităm şi la împrejurările şi timpul în care trăim!, şi la starea poporului nostru!

Părerea mea este: că unde din puterile noastre nu putem ridica salarul docentului, să cerem ajutor de stat, căci din al nostru cerem! Vom avea dascăli buni şi-şi vor putea îndeplini serviciul cum se cuvine! pentru aceea *Românul tot Român a fost — şi va fi!*

Sprijinesc însă cu toată căldura propunerea preotului militar şi mă alătur ei, numai de-ar fi realizabilă.

Avem la 135 institute româneşti cu capitale aproape de 21 milioane coroane, al căror profit curat se urcă anual la $2^1/_2$ milioane coroane. — Să vedem spiritul de jertfire! pentru acel popor, care în mare parte acolo îşi varsă avutul său! Să le vedem iubirea de biserică şi şcoala cari i-au crescut! Să scutim cât putem bietul popor, să nu-i lăsăm numai lui sarcina de a edifica şcoli corăspunzătoare şi de a le susţinea! A sosit oara — să vedem inteligenţa noastră dela bănci apărându-şi legea şi limba!

A îngreuna pe popor astăzi cu prea mari greutăţi, ar însemna, a-l omorî şi sufleteşte, căci nu va mai voi să ştie apoi de nimic şi ar mai însemna a-l împinge cu voia în braţele neconfesionalismului sau a-l cetei pocăiţilor!

Cei ce vor afla căi mai bune, să ne îndrepte pe ele! Să-l auzim!

Ioan Haţiegan.
protopop gr. cat.

In cestiunea reformelor gimnaziale.

— Fine —

Tot aşa stăm şi cu propunerea istoriei. Numeri, războaie, războaie, numeri! Nici un pentru ce, nici un cum aşa. Nici o încercare, de a descrie cultura unei epoce. Un complex de date, de material de memorizat, de judecăţi ce trebuesc imitate papagaliceşte şi de anecdote neistorice, iată ce e istoria în gimnaziu. »Ce află Caesar în Idele lui Marte?« Profesorul Mayer nu e mort încă, trăieşte. Şi acum mai cad juriştii la examenele de stat, fiindcă nu ştiu, ce e pactul. Nici unul, după ce iese din gimnaziu, nu are idee despre legile ţării, despre organizarea deregătoriilor. Puterile vii ale statului şi ale istoriei sale i sunt străine. Dar pentru aceea el ştie datele de domnii ale regilor salici, formulele pentru dinţi la maimuţe şi toate aoristele. Oare citit-a el o singură poezie de a lui Goethe cu simpatie şi profunditate de spirit? In şcoală de bună seamă nu. El ştie, că şcoala poetică sileziană era bombastică; că pentru ce era aşa, nu o ştie, pentru că n'a citit nimic din sfera aceasta. O crede însă, fiindcă aşa i-o spune autorul legendarului pentru gimnaziul superior sau al compendiului de istoria literaturii. Iţi poate dovedi teorema lui Pythagoras, dar nu şi judecăţile literare învăţate de rost. Dar s'a zis destul în punctul acesta. Aci s'a enuntat sentinţa. Să ne întoarcem în altă parte.

Orice talent, după cum am spus, e mult puţin unilateral. Oare o ia gimnaziul aceasta în considerare? Nu! Prestaţiunea cea mai aleasă în o specialitate nu-l scuteşte pe şcolar de-a cădea dintr'un obiect. Nu poate să fie o nedreptate mai strigătoare la cer ca aceasta, şi nu se poate persecuta mai aprig talentul unui şcolar, ca în modul acesta. Pretutindenea, la şcoalele superioare şi la instituţiunile militare, în Germania şi în alte locuri sunt compensaţiuni. Reuşita splendidă într'un obiect compensează nereuşita din alt obiect: şi studentul înaintează.

Gimnaziul nostru însă nu cunoaşte întocmirea aceasta umană. Un nesuficient şi şcolarul cade. Să nu se obiecteze, că astfel de compenzaţiuni să fac în tăcere în conferinţele profesorale. Graţia nu poate nici când înlocui dreptul. Afară de aceasta o astfel de compenzaţie secretă, neoficioasă, presupune totdeauna un grad de bunăvoinţă din partea profesorilor, ceeace nici un şcolar nu e sigur că o va afla.

Rândurile acestea nu trebue considerate ca un program de reforme, ci ca un tip de dispoziţie sufletească, ca un şir de glosse nepretenţioase. Nu pot însă încheia şirul acesta, fără de a aminti nedreptatea cea mai mare, ce ameninţă tinerimea studioasă, *legile disciplinare*. Tot mereu se relegheazā (elimineazā) şcolari dela un institut, dela toate institutele din o provincie austriacă, din toate institutele Austriei şi numai arare ori delictul capital e cauza unor astfel de măsuri. O revoltare, o prostie, o ştrengărie, o mişelie cu colorit politic e de ajuns ca să provoace un astfel de verdict.

Trăim într'un timp al îngrijirei pentru tinerime. Dreptul de a pedepsi îşi mai îmblânzeşte asprimea faţă cu delictele juvenile. Gimnaziul e fără îndurare. »Să cadă jertfă, nu un miel sau un taur, ci un om, e ne mai pomenit!« O prostie nesocotită — şi soartea unui tânăr e frântă ca şi o trestie.

Că pot fi astfel de »sculptori de tineri«, cari îşi îngreunează conştiinţa cu hotărâri de conferinţă de atare natură, şi apoi merg acasă şi dorm liniştiţi, aceasta e o enigmă. Că în corpul profesoral încă nu s'a început o mişcare pentru casarea acestui mijloc disciplinar crud, e un semn trist pentru indiferenţa şi lipsa de suflet la pedagogii noştri. Când azi e încinsă o dispută profundă şi continuă despre justeţa (legitimitatea) pedepsei cu moarte, credem că e potrivită şi cestiunea, că oare statul are dreptul, să eschidă din institutele sale de creştere un copil sau un tânăr, care nu e tocmai furibund. Conform modului său de purcedere în cazul, când în viaţa de mai târziu aşi ajunge în o astfel de încurcătură serioasă între asemenea împrejurări şi pe lângă astfel de judecători probabil, că mi s'ar tăia capul; pentru că a eschide pe un copil dela educaţia generală, însemnează a-i decapità desvoltarea internă, viaţa sa psihică.

Statul n'are să caute, că oare respectivul şcolar dispune de condiţiunile necesare pentru o educaţie privată interioară ori că viaţa în mânia părăsirei sale lasă-l-va pe cel eschis să cadă, ci el ar să facă din şcolarul renitent un om la locul său şi are să fie cu considerare numai la datorinţa sa, care este de a supraveghia şi promova educaţia fiecărui fiu al său. Şi în fine fenomenul acesta nu este întru atâta de momentos pentru soartea şcolarilor eschişi, cât mai vârtos arată pata ulceroasă de pe corpul instituţiunilor noastre celor mai bune, anume inerţia şi comoditatea celor încredinţaţi cu astfel lucruri, adecă a acelora, cari se dau de crescători.

Aceste rânduri se pot ceti în volumul prim al lui »Grüner Heinrich«. Scriitorul de stat din Zürich, care le-a adnotat, nu e radical. Eu din parte-mi n'am să adaug nimic la cele zise, pentru că şi acum sunt tot aşa de adevărate şi de învinuitoare ca şi înainte de aceasta cu 50 de ani, când le-a scris Gottfried Keller. Baremi de şi-ar arăta efectul în Austria!

Trad. de v. b.

ŞTIRILE ZILEI.

— 28 Ianuarie v.

Carnevalul la curte. Seratele dansante la curtea împărătească din Viena se vor ţinea Luni în 17 Februarie şi Dumineca în prima Martie a. c. la 9 oare seara. Arhiducesa *Maria Annunziata* va primi numai în seara de 17 l. c. prezentarea acelor dame şi a fiicelor lor admise la curte, cari încă n'au fost până acum prezentate.

Petrecerea studenţilor noştri. Studenţii dela gimnaziul superior gr. or. român şi dela şcoala comercială superioară gr. or. română din Braşov, invită la *Serata de dans*, care se va ţinea Joi în 31 Ianuarie v. (13 Februarie n.) 1908 în sala cea mare dela »Redoute« din Braşov. Venitul e destinat pentru »*Masa studenţilor români din Braşov*“. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor publica. Taxa de întrare: de persoană 2 cor., balcon 3 cor. Inceputul la 8 oare seara.

Viscole straşnice in Ungaria. Din mai multe părţi ale ţărei continuă a sosi ştiri despre puternice viscole. In Budapesta a fost eri de asemenea un viscol de o straşnică violenţă, care a rupt o mulţime de arbori şi a pricinuit şi alte accidente.

In Braşov ninge de două zile neîntrerupt.

Primarul Dr. Lueger. După ştirile mai nouă primarul se află ceva mai bine, dar starea sănătăţii lui e în general nefavorabilă, de aceea medicii stăruesc să plece cât mai curând la Lovrana. Plecarea lui s'a fixat pe ziua de 16 Februarie n. »Rathaus-Correspondenz« spune, că de câte-va zile Dr. Lueger face la amiaz o scurtă plimbare cu trăsura.

Camera română a votat cu oarecari modificări proiectul de lege pentru *fabricarea lumânărilor de ceară.* Printre alte modificări s'a admis obligativitatea fabricărei lumânărilor de ceară în ce priveşte cultul ortodox.

Prinţul moştenitor al Serbiei refuză apanagiul. Din Belgrad se anunţă, că principele moştenitor George a adresat preşedintelui Scupştinei o scrisoare, în care declară că din cauza situaţiunei actuale, nu primeşte pentru anul curent apanagiul ce i-s'a prevăzut anul acesta, iar că pe viitor va primi apanagiul numai dacă va fi votat de către toate partidele politice. Această ştire a făcut o bună impresiune în oraş.

Efectele viscolelor în Galiţia. Din Lemberg se anunţă că teribilele viscole, au rupt liniile telefonice şi telegrafice. La Tarnopol viscolul ţine de trei zile. Zăpada e acolo înaltă de trei metri. Nici trenurile de marfă nu mai circulă, ceea-ce produce o mare pagubă comercianţilor. Pe linia Tarnopol-Podwoloczyska lucrează sute de oameni pentru a face posibilă cel puţin în parte, mişcarea trenurilor. Multe case ţărăneşti ameninţă să se dărâme sub greutatea zăpezii. Populaţiunea se află în mare pericol. Lipsa alimentelor sporeşte încă gravitatea situaţiunei.

De Joi încoace oraşul Podwoloczyska este cu totul izolat de reţeaua căilor ferate. In împrejurimile oraşului Maximovka nu se mai văd din casele ţărăneşti decât coşurile, din care ese fum. Din trenul întroenit se mai zăresc tenderul şi locomotiva; vagoanele sunt acoperite cu zăpadă. Intre Psary şi Ptok s'a întroenit deasemenea un tren. Pasagerii au fost cuprinşi de panică S'au trimes două maşini de ajutor. Insă din cauza gheţei de pe şine

trenul a deraiat. Călătorii au aşteptat opt ore în câmp liber, flămânzi şi tremurând de frig. Mai la urmă toţi pasagerii au fost grămădiţi într'un singur vagon, care cu mare greutate a putut fi târât de maşini.

Arestarea lui Kardos. Acum câteva zile s'a făcut împotriva directorului Casei de economie din Budapesta, Arpad Kardos fostul contracandidat al deputatului Dr. V. Lucaciu, atâtea reclamaţiuni, încât acesta a trebuit să fie arestat Sâmbătă noaptea împreună cu fratii săi Geza și Zoltan şi tatăl său Leopold Kardos. S'a stabilit acum că familia Kardos înfiinţase Casa de ,economii fără nici un ban. Printre cei păgubiţi se àflă şi profesorul universitar Vesey, care a perdut 245,000 coroane. Arpad Kardos ştia încă de acum 6 luni că era pierdut dacă nu-i venea vre-un ajutor neaşteptat. Ca ultim refugiu trebuia să-i servească mandatul de deputat și de aceea el se prezintă ca contracandidat al lui Vasile Lucaciu din Beiuş. Susținerea candidaturei sale l'a costat pe Kardos suma de 60,000 de coroane. Cu prilejul arestării sale, Kardos simulă nebunia. El fu totuși transportat la închisoare. Până eri au reclamat la tribunalul din Budapesta 11 persoane, a căror pretensiuni se ridică la aproape 1 milion coroane.

O căsătorie a doi orbi. Din Bucureşti se anunță că în curând se va celebra la »Vatra luminoasă« căsătoria lui Alexandru Ghiţă şi a Elenei Vintilă, ambii orbi. Regina Elisaveta, augusta protectoare a »Vetrei luminoase«, care a încuviinţat această căsătorie, a făgăduit să asiste la ceremonia nupţială. Logodna s'a făcut la 7 Ianuarie trecut. Alexandru Ghiţă e de 25 de ani şi lucrează în atelierul de fringherie, iar Elena Vintilă e de 19 ani, născută în Ploeşti, unde are şi părinţi. Ea lucrează în atelierul de perii.

Iată cum povesteşte d-l Monske, directorul »Vetrei luminoase«, împrejurările în care s'a ajuns la această căsătorie: »Pe Elena Vintilă, mireasa lui Alexandru Ghiţă a cunoscut'o întâi la clasa de canto, pe când profesorul o examina pentru a vedea ce voce are. La auzul glasului ei argintiu Ghiţă ciuli urechile. »Cine-i asta?« »E cea mai frumoasă fată dela noi« i-se răspunse. Glasul ei îi rămăsese la inimă. La celelalte ore comune, Alexandru Ghiţă stătea ca zăpăcit, ori de câte ori auzea vocea ei argintie. Amorul pusese stăpânire pe dânsul şi-l făcu ingenios. Reuşi să strecoare în mâna adoratei sale o scrisorică punctată, prin care-i arăta iubirea ce nutrea pentru dânsa. Ea-i răspunse după câteva zile, tot prin scris, că ar fi fericită dacă soartea i-ar îngădui să-şi lege viaţa de a lui... Din acest moment, bietul om nu mai avu linişte. Nu mai mânca, nu mai lucra cu aceiaşi siguranţă ca mai înainte. Eu, care urmărisem ideia din capul locului, ceru-i părerea M. Sale Reginei, care consimţi de îndată, foarte bucuroasă la căsătoria lor«.

O moştenire de jumătate de milion în podul unei case. Se anunţă din Kaşovia, că dărâmându-se o casă de acolo, s'au găsit în pod, între o mulţime de alte obiecte, nişte lăzi cu hârtii de valoare, cari toate la un loc se urcă la suma de o jumătate de milion de coroane. Pe hârtiile de valoare s'a găsit scris numele de Fanny Poche, al cărei soț, pela mijlocul secolului trecut, a fost locţiitor de guvernator la Kaşovia. Autorităţile invită persoanele îndreptăţite a primi această moştenire, să se anunţe cât mai curând. Altfel, jumătate din sumă o va lua statul, iar pe cealaltă actualul proprietar al casei.

Sergenţii de poliţie din Braşov invită la petrecerea cu dans, care va avea loc în 16 Febr. 1908 în sala cea mare a Redutei. Inceputul la orele 8 seara.

Logodnă. Silvia *Dreghiciu* şi Ariton *Migia*, fidanţaţi Cugir, Ianuarie 1908.

In atenţiunea proprietarilor şi arendaşilor de pământ. Dela perceptoratul oraşului primim spre publicare următorul avis: Toţi proprietarii de pământ, cari au dat în arendă pământuri, începând dela 1908 şi au neglijat a prezenta lista referitoare până de present, sunt provocaţi din nou a presenta perceptoratului orăşenesc până în 18 Februarie anul c., o listă despre arendaşii lor. In lista aceasta are a se arăta: Numele arendaşului, locuinţa arendaşului, numărul jugărilor arendate şi arenda datorită pe un an.

De unde vine numele »Portugaliei?« Până la finele secolului al XI-lea teritoriul, care a devenit Portugalia, a aparţinut peninsulei iberice. El a primit cu toate acestea o particulară numire geografică, înainte de a se fi născut pentru o viaţă istorică independentă. Numele de *Portus-Cale* a fost dat mai întâi unui mic port situat aproape de gura râului Duro, pe ţărmul lui stâng, port dominat de vechiul castel Cale, citat de scriitorii romani. Un asemenea port s'a înfiinţat şi pe ţărmul opus, şi devenind mai important, el a luat şi a păstrat numele portului mai vechiu. Aceasta numire de *Portus*-Cale (transformată în *Portugale)* designa asfel oraşul crescând al Portului, apoi teritoriul lui şi se estinse mai târziu peste toată ţara.

Panică într'un teatru din Berlin. La teatrul »Lortzing« din Berlin s'a iscat alaltăeri în timpul reprezentărei operei »Die Entführung aus dem Serail« (Răpirea din harem) o mare panică. Pe când se juca actul întâiŭ se auzi deodată strigătul de »foc!« Publicul se repezi spre ieşiri, cortina căzu. Şeful de orchestră și artiştii au încercat și au izbutit să liniştească publicul. Cauza alarmei era următoarea: Un spectator băgase, din imprudenţă, o ţigară aprinsă în buzunarul pardesiului său, pe care-l remise la garderobă. Pardesiul se aprinse, de asemenea şi celelalte haine din garderobă. Mirosul răspândit de hainele aprinse determină personalul teatrului să dea semnale de alarmă. După ce se făcu liniște, reprezentaţia îşi urmă cursul până la sfârşit.

Luna lui Februarie va avea în anul acesta douăzeci şi nouă de zile. Aceia, cari lucră cu luna sau cu anul sunt dezolați, pentrucă aceasta e o zi suplementară, care nu le e socotită. Din contra persoanele, cari s'au născut într'o zi de 29 Februarie se bucură, pentrucă ziua de 29 le permite în anul acasta de-a primi cadouri, serbându-și aniversarea care, pentru ele, nu le vine decât numai la câte patru ani. Aceste persoane ne reamintesc o anectodă judiciară amuzantă. Un prevenit deja cărunt şi puţin pleşuv, a apărut înaintea tribunalului. — De câţi ani eşti? îl întreabă prezidentul. — De doisprezece ani! — Cum se poate doisprezece ani? — Vrei să râzi de mine; sunt sigur că ai cel puţin de patru ori atâți ani. — Aceasta e adevărat răspunde prevenitul, numai cât, fiind născut într'o zi de 29 Februarie, eu n'am ajuns încă decât la a douăsprezecea aniversare a mea. Judele râse şi fu desarmat.

S'a găsit pe străzile Braşovului un purcelaş »cu coada sfredel«, care este internat la poliţia din Braşov. Păgubaşul, care poate dovedi identitatea purcelului, îl poate lua în primire.

»Sănătatea« se numeşte *„foaia populară* pentru *răspândirea cunoştinţelor igienice şi medicale"*, care în curând, încă în luna lui Februarie a. c., va apare în tipografia noastră.

Redactorul acestei foi este d-l Dr. *Baiulescu*, medicul dirigent al stabilimentului de idroterapie şi profesor de igienă la gimnaziul român din Braşov, cunoscut deja ca autor al unei scrieri importante: *»Idroterapia medicală«*, care a fost foarte bine apreciată de Academia română din Bucureşti. Inainte de a cunoaşte programul detaliat al d-lui redactor, trebue să declarăm că chiar scopul ce-l urmăreşte această foaie este cât se poate de laudabil şi suntem convinşi, că va face bune servicii poporului nostru. Noi Românii din regatul Ungariei n'avem până acum nici o foaie de felul acesta, care să se ocupe numai cu povăţuirea poporului în chestii de sănătate şi de medicină. Sperăm deci că publicul român inteligent, preoţii noştri şi mai ales învăţătorii noştri vor saluta cu bucurie apariţiunea acestei foi şi vor sprijini cu toată căldura o foaie, care i va pune în curent cu toate chestiile cele mai importante, ce trebue să le aibă şi un laic în casuri de boale şi accidente, în lipsa unui medic sau până când soseşte medicul.

Foia »Sănătatea« apare de 2 ori pe lună (la 1 şi 15 ale fiecărei luni) şi va fi scrisă în stil uşor de înţeles pentru toţi.

Preţul de abonament este *foarte moderat*: 5 coroane pentru Ungaria şi Austria, *6 lei 50 bani* pentru România.

Domnii, cari doresc a primi această foaie, sunt rugaţi a se adresa d-lui *Dr. G. Baiulescu* Braşov Strada Vămii Nr. 36.

Evenimentele din Portugalia.

Inmormântarea. — Alte amănunte.

Sâmbătă s'au depus spre vecinică odihnă rămăşiţele pământeşti ale regelui şi principelui moştenitor portugal, victimele dramei îngrozitoare din Lissabona.

Asupra ceremoniei înmormântării au sosit următoarele amănunte:

Inainte de ceremonia funebră, regele Manuel a primit în mod separat misiunile streine. Reginele nu erau de faţă. Regele Manuel, cedând solicitărilor ce s'au făcut, a renunţat de a azista la funeralii.

La orele 11 a avut loc ridicarea corpurilor de către clerul capelei regale. Regele Manuel în uniformă de aspirant de marină şi reginele Maria Pia şi Amalia mergeau în urma cosciugului purtând luminări în mână, până la întrarea capelei. După serviciul oficiat în capelă, familia regală n'a mai urmat carul funebru, retrăgându-se. Cortegiul funebru a trecut apoi prin piaţa comerciului în ordine, tăcere şi cu solemnitate impunătoare. Antice trăsuri de gală cu splendide ferestre precedau carul funebru, ocupate fiind de înalţii demnitari şi de misiunile extra-ordinare. Cosciugele erau învelite în numeroase draperii de mătase neagră, cu mici ciucuri. Stradele erau pline de o mulţime imensă de lume. care se descoperea la trecerea cosciugului,

Cortegiul, care părăsise palatul la oarele 11 şi 30, a percurs mai mult de 10 kilometri până la biserica San-Vicente, unde asteptau înaltele autorităţi. Cortegiul a întrat apoi în biserică în aceeaşi ordine şi cu aceeași solemnitate.

* * *

Poliţia din Lissabona a constatat că *planul omorului* a fost ţesut într'o mică cafenea din Lissabona, unde de obiceiu se adunau republicanii şi socialiştii portughezi. In această cafenea, conjuraţii au pus la cale toate amănuntele atentatului, pe cari le-au executat apoi întocmai. Personalităţile ucigaşilor au fost stabilite şi de poliţie. Unul din atentatorii uciși, care are o barbă plină, neagră, a fost recunoscut de fiica lui, în vârstă de 7 ani. El este institutorul Manuel Buica, e fiu de popă şi a primit o educaţie îngrijită. Ucigașul prinţului moştenitor a fost recunoscut în mod neîndoios, că este un funcţionar comercial anume Costa.

S'a mai stabilit că cele trei persoane, cari au fost împuşcate imediat după atentat nu erau nici decum revoluţionare, ci simpli cetăţeni, cari se duceau după afacerile lor.

— Şeful republicanilor portughezi, Machado, sosit Sâmbătă la Paris, a povestit că revoluţia trebuia să isbucnească în Portugalia în ziua de 28 Ianuarie st. v. Toate partidele republicane căzuseră de acord asupra datei. Fiecare îşi cunoştea rolul său. Succesul ar fi fost neîndoios, dacă conducătorul mişcării, care trebuia să dea semnalul isbucnirei revoluţiei, n'ar fi fost arestat, cu totul pe neaşteptate, în urma ordinului lui Franco. Răspunderea atentatului nu o au nici republicanii, nici anarhiştii. Atentatul n'ar fi avut probabil loc, dacă revoluţia ar fi isbucnit.

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 10 Februarie. Azi dimineaţă au fost spânzuraţi Abraham Husz şi Ioan Mihalca, condamnaţi la moarte. Husz e un negustor evreu, Mihalca este un ţăran. Ei au omorât împreună pe vizitiul din Petrovar, care ducea valori în trăsura poştală şi au jefuit apoi tot ce conţinea trăsura.

Londra, 10 Februarie. „Agenţia Reuter" află din Peţersburg că ţarul a acordat un concediu de trei săptămâni ambasadorului rus dela Viena, care a şi plecat la Petersburg. Ştirea aceasta provoacă multe comentarii, deoarece ea este pusă în legătură cu noua atitudine a Austro-Ungariei în Balcani, atitudine în contrast cu acordurile stabilite cu Rusia și cu interesele acesteia.

La Petersburg, atitudinea presei ruseşti faţă de planurile politicei balcanice a Austro-Ungariei, devine tot mai ostilă. „Ryetch", ziarul cadeţilor, invită pe ministrul de externe Isvolsky să se prezinte în Dumă, spre a da asigurări liniștitoare pentru toate partidele şi conforme cu binele Slavilor în Balcani.

Interpelarea ce urmează să se prezinte în această privinţă în Dumă, nu e încă precizată; se urmează încă tratative între partide pentru stilizarea ei. Poziţia lui Isvolski devine primejdioasă. Retragerea lui pare inevitabilă, în caz când nu isbuteşte să anuleze planurile de căi ferate austro-ungare în Balcani Partidul reacţionar dela curtea rusă lucrează în acest sens. In general, se crede că s'a hotărât rechemarea prinţului Urusoff, dela ambasada din Viena, ceeace va contribui mult la *răcirea raporturilor dintre Austro-Ungaria şi Rusia*, spre marea păgubire a operei de reformă în Macedonia. Acordul dela Muerzsteg este considerat de cercurile ruseşti ca desfiinţat.

Paris, 10 Februarie. După ştiri primite din Petersburg, din sorginte privată, s'ar fi descoperit acolo un *nou complot nihilist contra familiei Ţarului.*

Viena, 10 Februarie. Din întreaga Germanie se anunţă *mari furtuni şi zăpezi*, cari au adus grave stricăciuni liniilor telefonice şi telegrafice. In Posnania, la numeroase case s'a prăbuşit acoperişul.

Roma, 10 Februarie, „Giornale d'Italia" primeşte din Lisabona ştirea că alegerile politice au fost fixate pentru ziua de 6 Aprilie.

Demonstraţia de doliu la Oporto, unde republicanii sunt numeroşi, a fost foarte impunătoare în ziua înmormântărei regelui şi principelui moştenitor. Peste tot locul s'au oficiat servicii divine.

Cu prilejul funeraliilor din Lisabona a produs o vie emoţiune prezenţa bătrânului Damejda, care salvase dela înnec pe Don Carlos când acesta era mic. Damejda plângând striga:

— „Pentru ce am mai salvat eu pe rege, dacă trebuia să moară asusinat?"

Bibliografie.

Mihai Eminescu. *„Poezii"*, c'o notiță biografică de Ioan Săn'ulescu. Ediţia II, complectată şi adăugită. Preţul 2 lei. Porto 10 bani.

Octavian Goga. *„Poezii"*, premiate de Academie. In Biblioteca pentru toţi sub numărul 286—287. Preţul 60 bani. Porto 5 bani.

Haralamb Lecca. „Femeea Indărătnică", comedie în 5 acte, tradusă după Shakespeare. (In Biblioteca pentru toţi. No. 284, Preţul 30 bani. Porto 5 bani.

Ecaterina Colonel Steri d. *„Buna Menageră"*. Carte de bucate practică, care conţine recete dela cele mai fine mâncări, prăjituri, gelatine, creme, conserve, dulceţuri, după bucătăria fină din România. Preţul cărţei e de 5 coroane, plus 30 bani porto.

Vasile C. Osvadă. „Băncile populare din România". Cu un adaus informativ Preţul 1 coroană.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1907 20 Ianuarie	Activ:	1908 12 Ianuarie.	1908 19 Ianuarie.
117.054,092	82224092 Reser. metal. aur 95648542 34830000 „ Trate aur 39770000	135 622,613	135.418.542
937,260	Argint și diverse monede . . .	1.142.165	1.253,092
59.725,647	Portofoliu Român și străin. . .	64.799.474	60.163.575
31.410,482	*Impr. contra efec. publice 8141500 „ „ „ în cont-corent 17521213	26 084,683	25 662.715
11.999.924	Fonduri publice	11.999.924	11.999.924
15 931,524	Efectele fondului de reservă . . .	15 638.508	15.638,508
3 270,121	Efect. fond. de amort. imob și mater.	3 243 121	3 243.121
5.881,772	Imobile	5.928 854	5 928 854
610,464	Mobilier și Mașini de Imprimerie .	641,033	641 314
141 070	Cheltueli de Administrațiune . . .	1[illegible]1,209	211.961
85 384,633	Depozite libere	105.937,859	105.744 634
15.321,209	Conturi curente	1[illegible].360,147	20 568 569
18.355 605	Conturi de valori	23 050 307	21.711 148
366.023,803		409.[illegible]49 8[illegible]7	408 18[illegible],753
	Pasiv:		
12.000 000	Capital	12.000 000	12.000.000
22.697 129	Fond de rezervă	24 574,391	24 574,391
3 343,012	Fondul amortis. imob. și material .	3,603,940	3 603,940
242.399,530	Bilete de Bancă în circulațiune . .	263 295,190	262 047.830
199,499	Dobânzi și beneficii diverse . . .	138,517	214,958
85.384,633	Depozite de retras	105 937 859	105.744 634
—	Conturi curente	—	—
366 023 803		409.549,89	408.185 753

Scomptul 6%

* Dobânda 6½%.

„Călindarul Plugarului“

pe anul 1908

Se poate procura dela **Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov, cu prețul de 40 bani (fileri),** (plus porto postal de 5 bani).

Vânzare de casă.

Casa **Weber-Klein**, după Curmătură, a Nr 17 se va vinde în **14 Februarie 1908 la 9 oare a. m** în camera de licitație a oficiului cărților funduare, celui care va da mai mult.

Datoriile ce sunt întabulate pe casă pot rămânea și mai departe întabulate pe casă.

Informații mai de aproape se pot lua dela

Nationalbank, societate pe acții.

1—3,37.

De închiriat ori de vânzare.

Cârciuma din Piața Prundului Nr. 18 **să dă în arândă sau să vinde** din mână liberă. Informațiuni mai de aproape dă proprietarul

Sterie Stinghe, Piața Prundului Nr. 18.

(80,3—3.)

RONCEA & MANU

fabrică de

Brânzeturi și Cașcaval

Brașov, Pe Tocile nr. 15.

Recomandă produsele fabricei cu prețurile următoare:

Cașcaval trimis cu poșta **până la 5 Kigr.** kilogramul cu **cor. 1 40**

„ „ 25 „ „ „ 1 36

„ „ 50 „ „ „ 1 33

Comande se efectuează prompt și **Prețurile sunt netto Cassa fără obligământ loco Brașov.**

Avis!

Un institut de asigurări contra focului și asigurări viagere cu renume din patrie, caută cu condiții favorabile

funcționar pentru călătorii

(Acquisiteur) de încredere, care eventual ar face și inspecțiuni. La prestațiuni bune post stabil. Oferte sub „ASIGURARE“ a se adresa la Administratiunea „Gazetei Transilvaniei“.

(4,2—4.)

Contra tusei, răgușelei și catarului are efect mai bun

Bomboane Pemete

ale lui RETHY

a se observă, ca la cumpărare să se ceară expres Bomboane Réthy, deoarece sunt multe imitații rele

1 Carton 60 bani.

Să cumpărăm numai

RÉTHY Pemete bombóne!

Succes ne mai pomenit! Tuburi de cigarete „Antinicotin“ în cutii de țigarete.

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC

a lui MUSCHONG din Baia Buziaș

— modern instalat — afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de

ACID CARBONIC

natural, chemic foarte curat. fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaș renumite în toată lumea pentru fabricarea de apă gazoasă, cârciumarilor, și alte scopuri industriale.

Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat artificial și puțin spornic.

Serviciu demn de încredere și conscienţios

Apă minerala și apă vindecătoare

în sticle de 1/1 și 1/2 litre.

Cu succes miraculos la suferințe de inimă, rinichi și bășică.

Apă de masă de rangul întâiu!!

Informații se dau cu plăcere din partea

Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser Versandt in Buziasfürdő

Adresa telegramelor: MUSCHONG BUZIÁSFÜRDŐ. Inter. Telef. 18.

Se caută representanți locali abili.

»Romana«

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon.

„*Romana*“ dans de colónă în 5 figuri. *Descrisă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefață“,) de *Tunarul din Dumbrău*, Popa. — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicări) și costa numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„*Romana*“ se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

La tipografia și librăria A. Mureșianu se află de vêndare următórele: Cărți literare âpărute din ediția „Minerva, — Bucuresci.

N. Petra-Petrescu. **Ilie Marin**, istoriórâ pentru tinerime, localisată după nemțesce. 193 pag. . Prețul cor. 1.50

Vasilie Pop, „**Domnița Viorica**“ roman. Prețul 2 cor. (plus porto banĭ) 20

M. Salodeanu. „**Floarea Ofilită**“, roman. Prețul 2 cor. (plus porto banĭ 20

Ștefan Iosif, „**Credințe.**“ Poesii à cor.) 1.5

Em. Gârleanu-Emilgar, „**Batrânii**“, schițe din viéța boerilor moldovenĭ 1.50

Eugeniu Boureanul. „**Povestiri din copilărie**“. Prețul à . . . cor. 1.50

M. Eminescu, **Poesii postume**“, ediție nouĕ. 263 pag. cu note. Prețul c. 1.50

N. N. Beldiceanu. „**Chipurĭ dela Mahala**“ Conține 305 pag. Prețul cor., 1.50

Il. Chendi. „**Fragmente**“. Un șir de interesante articolo (informațiunĭ literare), și sunt o continuare a volumelor „Preludii“ și „Foiletóne“ scrise. 246 pag. Prețul . . . Lei 2.50

Vasilie C. Osvadă. „**Legea Tovărășilor**“. Prețul — 50 cor. (plus porto 5 b.) . . . . —·55

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provêdut cu cele mai bune mijlóce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posițiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acuratețâ, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru tóte speciile de serviciurĭ.
CĂRȚI DE SCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE	BILANȚURĬ.
STATUTE.	*Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.*
FOI PERIODICE.	*Couverte, în tótă mărimea.*
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.	TARIFE COMERCIALE, *INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.*
PROGRAME ELEGANTE.	PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.	BILETE DE INMORMÊNTARI.
ANUNȚURĬ.	

Comandele eventuale se primesc **în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, îndĕrĕpt în curte. — Prețurile moderate. —** Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.